

Pázsitgyep-létesítés – fűmagválasztástól a vetésig

A szakszerű pázsitgyep-létesítés – a talajelőkészítés után – a **fűmag helyes megválasztásával és vetésével** kezdődik.

A legfontosabb, hogy jó minőségű és az igényünknek is megfelelő fűmagkeveréket válasszunk, hiszen a körütekintőség a későbbi pázsitgyep habitusában fog megnyilvánulni.

A megfelelő típusú fűmagkeverék kiválasztása azon múlik, hogy milyen jellegű pázsitgyepet képzelünk el (pl. *park, dísz, sport*), és milyen adottságú a kertünk (pl. *árnyékos vagy napos*). De ne a szembeütő termék osomagolása vagy hangzatos neve szerint válasszunk fűmagot, hanem mindenképp olvassuk el a csomagolóanyagon feltüntetett információkat, meggyőződve arról, hogy a leírtak találkoznak az igényeinkkel. Ilyen információ pl. a keveréket alkotó fajok/fajták megnevezése és aránya (*tömegszázalék*), a fémzáró és szavatossági időpont (*csírázóképeség*), valamint a használatra és a vetési adagra vonatkozó adatok (g/m^2).

Megjegyzendő, hogy minden helyzetre egyaránt alkalmas, univerzális fűmagkeverék nem létezik!

Néhány mondat erejéig fontosnak tartom az általunk leginkább alkalmazott pázsitfűfajok magjellemezőinek az ismertetését, ezzel is segítve a kertészkedőt a tapasztalatszerzésben.

Tehát, nagyság szerinti csoportosításban a fűmagokat három csoportra osztathatjuk:

1. apró magvúak (<3 mm) pl.: réti perje, fehér/tarackos tippán, cérna tippán

2. közepes magvúak (3–10 mm) pl.: angolperje, nádképi csenkesz, vörös csenkesz

3. nagy magvúak (>10 mm) pl.: sudár vagy merev

A leggyakrabban használt pázsitalkotók jellemzőinek és élettani jellegzetességeinek az ismerete elengedhetetlen a helyes pázsittípus kiválasztásához, hiszen a gyepalkotók természetéből (tartósság) idejére a hajtásnevelési tulajdonságuk alapján tudunk következtetni. Lásd: „A legfontosabb pázsitalkotók, avagy a fű, amin járunk” (Erdélyi Gazda, 16. évf. 2008/12. szám).

bevétel, ami a strapabíró-ságban, a pihenő és sétáló emberek okozta taposástűrésében kell megnyilvánulnia.

Például:

	Park
• angolperje (<i>Lolium perenne</i>)	40%
• réti perje (<i>Poa pratensis</i>)	10%
• vörös csenkesz (<i>Festuca rubra</i> var. <i>commutata</i>)	25%
• vörös csenkesz (<i>Festuca rubra</i> var. <i>rubra</i>)	25%

Táblázat. A leggyakrabban alkalmazott pázsitfűvek magjellemezői

Fűfajok	Méret (mm)	Ezermag-tömeg (g)	Magforma	Szálka	Mag-nyelecske
angolperje	5–7	2,0	csúcsa felé kiöblösödő	hiányzik	hasábos
régi perje	2–3	0,3	mindkét vége csúcsos	hiányzik	keskeny
vörös csenkesz	4–5	1,13	kerekded keresztmetszetű	a mag 1/3-a	rövid, karsú
fehér/tarackos tippán	0,5–1	0,06	mindkét vége hegyesedő	hiányzik	hiányzik
nádképi csenkesz	5–7	2,5	mag alja szőrös	rövid	szőrös
cérnatippán	0,5–1	0,08	orsó alakú	hiányzik	hiányzik

rozsnok (*Bromus erectus*), amely pázsitgyep létesítésére nem alkalmas!

A fűmagok megkülönböztetésében a **mag formája és függelékei**, a szálka és magnyelecske segítenek (Táblázat). A szálka a toklász serteszerű függeléke, a magnyelecske viszont a többvirágú kalászka, kalászka orsójának a szemtermésén maradó darabja (az egymagvú kalászokban termelt fűmagnak nincs magnyelecskéje).

A **sportgyepek** igénybevétele fokozott, ezért olyan fajoknak kell a keverékben lenniük, melyek a taposást és az ebből adódó sérüléseket jól bírják, valamint az önfelújító képességük is jó.

Pl.: **Futball**

• angolperje (<i>Lolium perenne</i>)	40%
• réti perje (<i>Poa pratensis</i>)	60%

A **parkgyepek és kerti pázsitok** esetében is van valamilyen szintű igény-

Kerti pázsit

• angolperje (<i>Lolium perenne</i>)	30%
• réti perje (<i>Poa pratensis</i>)	20%
• vörös csenkesz (<i>Festuca rubra</i> var. <i>commutata</i>)	25%
• vörös csenkesz (<i>Festuca rubra</i> var. <i>rubra</i>)	25%

A **diszgyepek esztétikai jellegűek**, füre lépni tilos kijelentéssel. Olyan növények alkotják, melyek finom levelűek, sűrű, tömött gyepet adnak, és jól bírják a rövidre nyírást.

Például:

- vörös csenkesz (*Festuca rubra* var. *commutata*) 45%
- vörös csenkesz (*Festuca rubra trichophylla*) 45%
- cérnatippán (*Agrostis capillaris*) 10%

Megjegyzendő, hogy csakis ellenőrzött, jó minőségű és fémzárolt vetőmaggal dolgozunk!

A vetéshez meg kell választani a helyes telepítési időpontot. Legtöbb esetben magról történik a telepítés, így megkülönböztetünk faj - ezen belül egyfajú vagy többfajú - és különböző nemesítésű fajták keverékét. Ha az időjárás engedi, választhatunk a tavaszi - március közepétől, április közepéig - vagy a nyár végi - augusztus közepe utáni - vetési időpontok közül.

A tavaszi vetés előnye, hogy az őszi talajelőkészítés után kedvező magágyat kapunk, hátránya a gyomkonkurenciában nyilvánul meg. A fűnek élettani szempontból hidegre és rövid nappalos hatásra van szüksége ahhoz, hogy magházát hozzon. Ennek hiányában tavasszal nem tud versenyezni (elnyomni) az egyényári, gyorsfejlődésű gyomokkal.

A gyomosodás természetes folyamat, ne veszítsük el a reményt, hiszen a fűnyírással a gyomok kordában tarthatóak, és a következő évben a fű gyomelnyomó képessége érvényesül.

A nyár végi telepítés előnyei közé sorolhatóak a gyakoribb esőzések és harmatképződések, tehát a kevesebb heves zápor miatt a fűmag összemosódása elke-

rülhető. Az egyényári gyomok nem kelnek ki, az áttelelők pedig alacsonyan maradnak, így a következő évben már a fű el tudja nyomni. Hátránya az, hogy ilyenkor nehezebb - az aprómorzszás magágyat elkészíteni (ez nem okoz problémát a behozott termőtalajnál).

A vetés történhet kézzel vagy géppel. Kiskertben gyakoribb a kézi vetés, ami a lépésállóra hengerezett talaj (1-2 cm mélyen) felgereblyezésével kezdődik. Ha van rá mód, érdemes gyűrűs hengert használni.

Nagy terület esetén alakítsunk ki területegységeket (pl. m²) a könnyebb és egyenletesebb vetés érdekében. Alaposan keverjük össze a fűmagot, és osszuk el négy egyenlő részre.

Hossz- és keresztirányban oda-vissza négyszer járjuk meg a területet (kézi vetésnél ajánlott 20-40 g/m² fűmaggal számolni), majd végezzük el a mag takarását. Erre használhatunk tözeget vagy földet, amit vékony rétegben szétterítünk a területen, vagy választhatjuk a mag talajba-dolgozást, gereblye segítségével.

Telepítés után síma hengerrel járjuk meg, majd finoman öntözzük be a területet. Figyeljünk arra, hogy a vetőmag sem túl sekélyre, sem túl mélyre ne kerüljön (min. 0,5-max. 1,5 cm). A vetés után 2 hétig, naponta 3-5 alkalommal finoman öntözzük, a csírázás mielőbbi megindulása érdekében. Figyelni kell az öntözésből eredő tocsaképződésre és a heves záporokra, melyek könnyedén összemossák a fűmagot, így foltozós kelést eredményeznek.

A csírázás megindulásához nemcsak vízre, hanem fényre és melegre (legalább 5 °C talajhőmérséklet) is szüksége van a magoknak. Ha minden feltétel adott, akkor a vetést követő első héten az angol perje, egy kicsit később (10-24 nap) a réti perje sziklevelei jelennek meg.

De tisztában kell lenni azzal a ténnyel is, hogy az elvetett mag csírázását számos tényező befolyásolja, mint pl. az éghajlat, a talaj típus, a talajelőkészítés, a vetőmag-paraméterek, a tápanyagellátás, a vetés időpontja és módja, valamint a fenntartás várható színvonala.

Minden friss telepítésnél jelentkeznek foltok, ahol nem kelt ki a fű. Ezeket orvosolhatjuk felülvetéssel, vagy rábízhatjuk a tarackos fűvekre (benővik), de ez egy lassúbb folyamat.

A kelés utáni első teendő az optimális nyírási időpont meghatározása. Ez akkor következik be, amikor a fű elérte a 8-10 cm magasságot, ekkor csupán a levélcsúcs 1-2 cm-jét szabad eltávolítani. A fűnyíró kései-nek élesnek kell lennie azért, hogy a fűvet ne tőpje, hanem metszésszerűen vágja. Nedves fűvet soha ne nyírjunk, a nyírási nyese-déket távolítsuk el, és nyírást után mindig hengerezzünk azért, hogy a fellazult talajfelszín és fű visszatömörödjön.

Fontos, hogy ne hagyjuk annyira megnőni a fűvet, hogy elfeküdhessen, mert társait kipusztítja, így a fűnyírás után kopasz foltok lesznek a pázsiton.

A kopasz foltok mellett a gyomok megjelenése is rontja a pázsitgyep esztétikáját. Ilyen pl. a parlagfű, amely a fűnyíró gép kései alatt elfekszik, virágzik és pollenjeivel allergiát okoz, ezért gyökereitől kell a területről eltávolítani.

Megjegyzendő, hogy a talaj gyommagkészlete kb. 20 000 db/m², és ennek 20%-a talajbolygatástól függően ki is kel. Friss telepítésnél a fű érzékenysége miatt gyomirtó szereket ne használjunk.

Van egy másik vetési forma, amely az Egyesült Államokból indult ki és Nyugat-Európában nagyon népszerű (Magyarországon is megtalálható) nemcsak a sportpályák, hanem a kerti pázsitok létesítésénél egyaránt. Ez a módszer a hidrovetés. Lényege, hogy a vizet „vetőgépként” használják, egy speciális konténerbe többféle fűmagot, indítótrágyát, talajtakaró anyagot kevernek, és ezt juttatják ki az előkészített talajra.

Abban az esetben, ha nem szeretnénk vesződni a fűmagválasztás és -vetés bonyodalmaival, de gyorsan szeretnénk kész pázsitgyeppet a kertünkben, akkor nemes egyszerűséggel válasszuk a gyepszőnyegezést.

Ezen pázsitgyep létesítési formának is megvannak a maga követelményei, mint pl. a talajelőkészítés, a megfelelő gyepszőnyegválasztás és -lerakás minősége, valamint a fenntartás színvonala stb., de ezekről bővebben a soron következő cikk keretében részletesen beszélünk.

György Attila